

Årsrapportering til IEH

for 2008

Fair Trade Norge as

Til lesere av rapporten

Bedrifter, organisasjoner og offentlige instanser som er medlem av IEH har gjennom sitt medlemskap forpliktet seg til målrettet å jobbe for å forbedre arbeids- og miljøforhold i sine verdikjeder. De har også forpliktet seg til årlig å rapportere om sitt arbeid; en rapport som er offentlig tilgjengelig.

Til grunn for IEH-medlemmenes arbeid ligger IEHs etiske retningslinjer for innkjøp. Disse inneholder krav i forhold til arbeidstakers rettigheter, miljø, samt marginaliserte befolkningsgrupper. IEHs etiske retningslinjer for innkjøp baserer seg på internasjonalt anerkjente konvensjoner fra ILO og FN, og sammenfaller sterkt med lokal arbeidsmiljølovgivning i flertallet av de enkelte produsentlandene.

Arbeidet med å forbedre arbeids- og miljøforhold i verdikjeden er en gradvis prosess som innebærer å forankre og systematisere arbeidet, kartlegge arbeids- og miljøforhold hos produsenter og bidra til forbedringer. Rapporteringsmalen gjenspeiler dette.

IEHs medlemmer blir bedt om å rapportere om avdekkede brudd på kravene i de etiske retningslinjene. Disse opplysningene må ses i lys av at lave standarder på arbeidsforhold og miljøhåndtering er hyppig forekommende i mange utviklingsland. Dette henger igjen sammen med generell fattigdom og svak implementering av lokal arbeidsmiljølovgivning. Ved avdekkede brudd er IEH-medlemmets rolle å samarbeide med produsentene om forbedringstiltak slik at de etiske retningslinjene for innkjøp etterlevs.

Denne rapporteringsmalen er første gang introdusert for IEHs medlemmer ved fjorårets rapportering. Medlemmenes innmeldingstidspunkt i IEH påvirker hvor langt de har kommet i sitt arbeid med etisk handel og hva de kan rapportere om. Besvarelse av spørsmål som krever systematisk datainnhenting, avhenger av at IEH-medlemmets arbeid er godt etablert.

Noen nøkkelbegreper i denne rapporten:

Code of Conduct (CoC) = etiske retningslinjer for innkjøp

Leverandørkjede = kjede av leverandører fra råvareproduksjon til leveranse av ferdige produkter

Produsent = der en vare produseres (det er vanligvis mange ledd produsenter i leverandørkjede)

Agent/importør = leverandør som ikke produserer varen (mellomledd)

Leverandør = samlebegrep for produsenter og agenter/importører (som IEH-medlemmet har direkte kontakt med).

Underleverandør = den som leverer varer eller tjenester til leverandør

Rapporten gir status for IEH-medlemmers arbeid med etisk handel pr. 31.12.2008.

IEHs sekretariat

Forord av styreleder / daglig leder

Fair Trade Norge as vil være en samfunnsansvarlig bedrift og har vært medlem av Initiativ for etisk handel (IEH) siden 2004. Gjennom vårt medlemskap ønsker vi å stadig styrke innsatsen vår for å forbedre arbeids- og miljøforhold i vår leverandørkjede. På denne måten vil bidra til en mer bærekraftig utvikling. Vi ønsker også å bidra til en styrket oppslutning om etisk handel generelt.

Ved å være medlem av IEH har vi forpliktet oss jobbe til å jobbe aktivt for forbedringer i vår verdikjede. Dette arbeidet gjøres basert på IEHs etiske retningslinjer for. Ved å være medlem har vi også forpliktet oss til årlig å rapportere til IEH om vårt arbeid med etisk handel, noe denne rapporten er et svar på. Rapporten er offentlig tilgjengelig.

Sted:	Hølen	Dato:	25.02.2009
Navn:	Ellen G. G. Bitustøyl	Posisjon:	Daglig leder

Generell informasjon om IEH-medlemmet

Navn på IEH-medlem:	Fair Trade Norge as
Innmeldingsår i IEH:	2004
Medlemstype:	Bedrift
Bransje:	Grossist gave og interiør- produkter og økologisk og fairtrade- sertifiserte bomullsartikler
Omsetning (NOK):	5
Antall ansatte:	2
Kontaktperson for rapporten:	Ellen G. G. Bitustøyl
E- Post:	info@ftn.no
Telefon:	64 95 93 75
Type leverandørkontakt:	☐ Direktekontakt med produsenter ☐ Kontakt med agenter / importører (mellomledd) ☒ Både kontakt med produsenter og mellomledd

Prioriterte mål og framdrift (for arbeid med etisk handel)

Mål for 2008 (rapporteringsåret)	Status
Forbedre rutiner for årsrapportering i leverandørkjeden	Har erfart at det er vanskelig å nå frem som liten aktør, våre ambisjoner har vært for høye, og vi bør revurdere omfanget av årsrapporteringen.
Forbedre rutiner for forbedringstiltak i leverandørkjeden	Det har vært vanskelig å systematisere dette arbeidet, men våre leverandører har hatt vilje til forbedring og noen har gjennomført konkrete tiltak.
Lage mal til CoC som distribueres til leverandørkjeden	Dette er gjort med det som formål å få leverandørene til å bli mer bevisste på hvilke etiske prinsipper som bør ligge til grunn for sin virksomhet.
Bidra til økt kunnskap om etisk handel i vår bransje	Vi har distribuert trykksaker og CD til ca. 4.000 aktører i vår bransje med info om etisk handel og IEH . Daglig er vi i kontakt med forhandlere, bedrifter og organisasjoner som ønsker info om etisk handel.
Bidra til økt kunnskap om etisk handel blant forbrukere	Dette er gjort gjennom info på hangtags og etiketter på produkter, plakater til butikker, og gjennom pressemeldinger
Utvide vårt nettverk både innland og utland vedrørende etisk handel	Nettverket blir stadig større, men vi ønsker en bedre oversikt over organisasjoner som vi kan knytte kontakt med, spesielt i produksjonslandene.
Øke vår egen kompetanse vedrørende etisk handel, spesielt kunnskap om HMS- tiltak og hvordan utføre en hensiktsmessig audit/kontroll	Arbeidet med økt kompetanse bør fortsette i 2009, det bør legges spesielt vekt på HMS- tiltak og hvordan utføre en hensiktsmessig audit/kontroll
Økt fokus på organisk og økologisk produksjon	Vi har startet et nytt prosjekt, Organic & Fair. Vi har kartlagt hele verdensmarkedet av fairtrade- bomull, og kan tilby T-skjorter, bærenett, håndklær, babytøy og sengetøy som er lisensiert økologisk og fairtrade.

Mål for 2009 (nærmeste år)
Forenkle rutiner for årsrapportering i leverandørkjeden
Fortsette arbeidet med å bedre rutiner for forbedringstiltak i leverandørkjeden
Søke kompetanseheving vedr. hvordan utføre en hensiktsmessig audit og kontroll
Søke kompetanseheving vedr. HMS-tiltak
Styrke vår merkevarebygging basert på prinsipper om etisk handel
Utvikle informasjonsmateriell for forbruker, forhandlere i Norge og produsent
Utvide vårt nettverk både innland og utland vedrørende etisk handel

Mål for 2010 - 2012 (neste 3 år)
Bidra aktivt til implementering av etisk handel hos våre leverandører gjennom gode arbeidsverktøy, kontroller, rapporteringer, info-materiell og avtale om forbedringstiltak
Styrke vår merkevarebygging basert på prinsipper om etisk handel

Prinsipp1. Forankring av arbeidet med etisk handel

1.1 Forankring hos styre og ledelse

Spørsmål	Ja/nei	Beskrivelse
Er etisk handel-arbeidet beskrevet i strategidokumenter eller på annen måte definert som strategisk viktig?	Ja	Ja Vår drift er basert på prinsipper om etisk handel, og vi bruker "med hjerte for etisk handel" som slogan.
Er noen i styret engasjert i oppfølging av arbeidet med etisk handel?	Ja	Styreleder
Har en person i ledelsen - som ikke er mer enn to rapporteringsnivåer fra styret - etisk handel som del av sitt hovedansvar?	Ja	Ellen G. G. Bitustøyl, daglig leder
Har dere etablert intern rapportering i forhold til arbeidet med etisk handel?	Nei	Vi er kun to ansatte
Hvem er ansvarlig for den daglige oppfølgingen av etisk handel-arbeidet?		Ellen G. G. Bitustøyl, daglig leder

1.2 Etiske retningslinjer

Spørsmål	Ja/nei	Beskrivelse
Har dere vedtatt etiske retningslinjer for innkjøp (code of conduct)?	Ja	LEGG VED!!
Er de etiske retningslinjene minst like omfattende og strenge som IEHs etiske retningslinjer for innkjøp?	Ja	

1.3 Intern opplæring

Spørsmål	Ja/nei	Beskrivelse	
Har dere kartlagt hvilke behov ledelse, innkjøpere og andre ansatte har for opplæring i etisk handel?	Ja	Det hele ansvaret og derved behov ligger hos daglig leder	
Har dere etablert opplæringsystemer for å kontinuerlig fylle disse behovene?	Ja, delvis	Daglig leder er pålagt å øke sitt kompetansenivå etter bedriftens målsettinger	
Er det i rapporteringsåret gjennomført opplæring eller informasjonstiltak om etisk handel (<i>internt eller eksternt</i>) for:	a) ledelsen	Ja	Daglig leder arbeider aktivt med å søke informasjon for å øke kompetansenivået vedr. etisk handel
	b) innkjøpere	Ja	Ansvaret ligger hos daglig leder
	c) etisk handel ansvarlige	Ja	Ansvaret ligger hos daglig leder
	d) Andre ansatte	Ja	Ansvaret ligger hos daglig leder

Prinsipp 2. Formidling av etiske krav til alle leverandører

Spørsmål	Ja/nei	Beskrivelse
Har produsenter, agenter, importører osv. som dere har direkte kontakt med, mottatt deres etiske retningslinjer for innkjøp?	Ja	100 %
Har dere formidlet at de etiske kravene er et utgangspunkt for å forbedre arbeids- og miljøforhold?	Ja	Som en del av CoC og i følgeskriv, samt gjennom muntlig kommunikasjon
Har dere også formidlet at dere godtar at ikke alle de etiske kravene er innfridd umiddelbart, men at forretningsforhold kan opphøre ved manglende vilje til forbedring?	Ja	Som en del av CoC og i følgeskriv, samt gjennom muntlig kommunikasjon
Blir leverandører bedt om å videreformidle Code of Conduct til sine underleverandører/ produsenter?	Ja	Vi har kun en leverandør der vi ikke har direkte kontakt med produsent, og vi har fått tilbake selvrapporterings skjema og underskrift på CoC fra alle underleverandørene dette gjelder.
Hvordan sikres det at dette blir gjort?		Våre leverandører og produsenter skriver under på våre CoC. De leverer også selvrapporterings skjema. Produsenter med fairtrade- lisens rapporterer tilbake at CoC er videresendt, men det er virkelig en utfordring å ha oversikt over hele leverandørkjeden for et lite to-manns firma som oss. Etisk handel er tidkrevende.

Prinsipp 3. Risikovurdering av leverandørkjeden for dårlige arbeids og miljøforhold

3.1 Oversikt over leverandørkjeden

Spørsmål	Ja/nei	Beskrivelse
Har dere kartlagt hvilke produsenter (siste produksjonsledd) som inngår i leverandørkjeden deres?	Ja	Alle er nøye vurdert ut fra etiske kriterier
Har dere kartlagt hvilke underleverandører disse produsentene bruker?	Ja, delvis	De fleste er åpne, men de største har vi problemer med å nå frem hos når det gjelder navn på alle underleverandører.
Totalt hvor mange produsenter (siste produksjonsledd) inngår i leverandørkjeden deres?		9 som nøyaktig tall
Totalt hvor mange agenter/importører inngår i leverandørkjeden deres?		10
Hvilken andel av innkjøpene blir gjort gjennom direkte kontakt med produsenter (ca. %) ?		98%
Har dere produsenter som er sertifisert i henhold til internasjonale standarder på arbeidstakerrettigheter og/eller miljø (f. eks. SA8000, ISO14000, Rainforest Alliance)?	Ja	FLO, India, Rajaksmi FLO, Egypt, SEKEM IFAT, Indonesia, Mitra Bali SA8000 økotex 100%, ISO9001 , India, Metro ISO9001, India, Fam Art Pris av regjeringen for fairtrade- arbeid, Indonesia, Sumi

3.2 Produsenter fordelt på land

Skriv antall produsenter eller velg antallskategori. Inkluder også kartlagte produsenter bakover i leverandørkjeden.			
Land	Antall produsenter	Land	Antall produsenter
Albania		Latvia	
Argentina		Luxemburg	
Bangladesh		Malawi	
Australia		Mongolia	
Belgia		Nederland	
Bolivia		Nepal	
Botswana		New Zealand	
Brasil		Nicaragua	
Bulgaria		Niger	
Canada		Norge	1-10
Chile		Pakistan	
Colombia		Panama	
Costa Rica		Peru	
Cuba		Polen	
Danmark		Portugal	

Dominikanske Republikk		Romania	
Egypt		Russland	
El Salvador	1-10	Saudi-Arabia	
Elfenbenkysten		Senegal	
England		Seychellene	
Equador		Singapor	
Estland		Slovakia	
Etiopia		Slovenia	
Fillipinene		Spania	
Finland		Sri Lanka	
Frankrike		Sudan	
Gambia		Sveits	
Ghana		Sverige	
Guatemala		Saudi-Arabia	
Hellas		Sør-Afrika	
Honduras		Sør-Korea	
Hong Kong		Taiwan	
Hvite-Russland		Tanzania	
India	1-10	Tchad	
Indonesia	1-10	Thailand	1-10
Iran		Tsjekia	
Irland		Tunisia	
Israel		Tyrkia	
Italia		Tyskland	
Japan		Uganda	
Kambodsja		Ukrainia	
Kenya		Ungarn	
Kiribati		Uruguay	
Kina		USA	
Kroatia		Vietnam	1-10
Kypros		Zambia	
Laos		Østerrike	
Litauen		Andre land	Antall produsenter
Macao			
Madagaskar			
Malaysia			
Marokko			
Mexico			
Moldova			
Namibia			

3.3 Risikovurdering av leverandørkjeden (overordnet)

Spørsmål	Ja/nei	Beskrivelse
Har dere kartlagt hvilke produksjonsprosesser og råvarer som inngår i leverandørkjeden for forskjellige typer produkter?	Ja, delvis	Vi arbeider kontinuerlig med å kartlegge råvarer og produksjonsprosesser for å bidra til en bærekraftig utvikling. Treartikler: kun gamle frukttrær som skal gi plass for nye og bambus som har en tilvekst på 50 cm. i året Alle tekstiler må tilfredsstille anbefalingene fra norske myndigheter, vi sender skjemaer og ber om analyser tilbake. Vi leverer økologisk fairtrade sertifiserte bomullsprodukter.
Har dere gjennomført en overordnet vurdering av risiko for brudd på krav til arbeids- og miljøforhold i de forskjellige delene av leverandørkjeden?	Ja, delvis	Kontroller, besøk på produksjonsområdet og selvrapportering.
Er risikovurderingen gjort i forhold til type produkt, land, produksjonsprosess og hvilke etiske krav som kan bli brutt?	Ja, delvis	Det jobbes kontinuerlig med dette. Enkelte land og materialer holder vi oss unna for å lette vårt arbeid med å kvalitetssikre denne prosessen. Arbeidet kan systematiseres bedre vedr. bevisstgjøring av hvilke etiske krav som kan bli brutt.

3.4 Risikokartlegging av enkeltprodusenter

Spørsmål	Ja/nei	Beskrivelse
Har dere gjennomført risikovurdering av enkeltprodusenter ved hjelp av egenrapporterings-skjemaer, tilgang til andres kontrollrapporter eller med andre metoder?	Ja	Vi har brukt Supplier profile- skjemaet og har sendt ut production facility profile til de fleste av leverandørene og fått mange i retur. Vi har også et eget skjema som kartlegger mer detaljert oversikt over råmaterialer, bruk av ulike typer maskiner og kjemikaliehåndtering. Vi har fått innsyn i audits som er gjort av andre firmaer.
Hvilket utvalg av produsentene har i rapporteringsåret vært gjenstand for individuell risikovurdering?		I 2008 har vi konsentrert oss om flere produsenter av bomullsprodukter i India gjennom besøk og rapporteringsskjemaer. De andre leverandørene våre ble nøye vurdert i 2007.
Begrunn utvalget:		Vi startet opp et nytt prosjekt Organic & Fair i 2008 og det var derfor naturlig å sette fokus på disse produsentene.

Prinsipp 4. Forbedringer av arbeids- og miljøforhold i leverandørkjeden

4.1 Prioritering av innsats i forhold til kontroller, oppfølging og forbedringer

Spørsmål	Beskrivelse
Beskriv hvilke deler av leverandørkjeden dere har fokusert på i rapporteringsåret i forhold til kontroller, oppfølging og forbedringsarbeid.	Vi har fokusert på produsenter av bomullsprodukter med underleverandører. De er FLO- sertifisert, så mye var i orden allerede når det gjelder etiske prinsipper.
Gi en kort begrunnelse for valg av fokus.	Valg av fokus på bomullsprodusenter i 2008 er på bakgrunn av at dette er nye produkter for oss med nye materialer, produksjonsprosesser og andre områder av India enn vi tidligere har erfaring fra.
Kryss av for hvilke kriterier dere legger vekt på ved prioritering av innsatsen.	☒ Innkjøpsvolum ☐ Størrelse hos produsent ☐ Produksjonsland ☒ Produkttype ☐ Plassering i eksportsone ☒ Spesifikke etiske krav ☐ Nivå i leverandørkjeden ☐ Score på egenrapporteringskjema ☐ Resultater fra kontroller ☐ Råd fra organisasjoner ☐ Medieeksponering ☐ Annet - spesifiser under:

4.2 Kontroll av produsenter

Spørsmål	Ja/nei	Beskrivelse
Har dere utarbeidet en plan for kontroller (egne/ andres), eller tilsvarende oppfølging, som dere jobber etter?	Ja	Ja 1) Besøk av oss: Minst 20 % av produsentene skal kontrolleres hvert annet år, og det skal ikke gå mer enn 5 år mellom hver kontroll. 2) Alle leverandører skal motta selvrapporteringskjema, og skjema for forbedringstiltak. 3) Vi ber om å få tilgang til kontroller utført for andre 4) Vi spør etter sertifiseringer og registreringer av betydning.
Hvor stor andel (%) av produsentene har i rapporteringsåret vært gjenstand for kontroller eller tilsvarende oppfølging?		20 %

Beskriv hvilke strategiske valg dere har gjort i forhold til kontrollmetode: a) i hvilken grad dere benytter egne besøk, eksterne kontroller og uavhengig sertifisering		I 2008 har vi brukt egne besøk da det er viktig å etablere nær kontakt til ny produsent. Vi har valgt produsent som er sertifisert av FLO og EKO og som har Green Peace som medeier. De uavhengige sertifiseringene har vært et krav overordnet alt annet.
b) årsak til valg av disse metodene		Kvalitetssikre krav om fairtrade og økologisk produksjon
Gi en kort beskrivelse av hvordan kontrollene (egne og andres) utføres.		Først sender vi ut selvrapporteringsskjema. På bakgrunn av mottatt skjema får vi et inntrykk av hvilke etiske krav vi bør sette fokus på. Ved besøk får vi omvisning i alle deler av produksjonslokalene sammen med bedriftseiere. Samtale med minst en av de ansatte med fokus på våre CoC. Samtaler og utveksling av erfaringer vedr. punkter i selvrapporteringsskjema. Kontroll utført av FLO og EKO følger sine retningslinjer som vi følger er kvalitetssikret gjennom lang erfaring.
Hvordan sikrer dere at arbeidernes stemmer blir hørt i arbeidet med kontroll av arbeidsforhold?		Vi har selv samtaler med arbeidere uten at arbeidsgiver er tilstede.
Involverer dere frivillige organisasjoner i forhold til å avdekke brudd på etiske krav?	Ja	Så langt har vi kun hatt dialog med noen få organisasjoner, men tror at det er mye å hente gjennom nettopp en bevisst bruk av frivillige organisasjoner.
Involverer dere fagforeninger i forhold til å avdekke brudd på etiske krav?	Nei	Vi er en liten aktør, og det har ikke vært naturlig.

Hvilke typer brudd på etiske krav er avdekket i løpet av rapporteringsåret?	Etisk krav-kategori
Bruk av verneutstyr	Helse og sikkerhet
En liten produsent hadde ikke arbeidskontrakt med alle arbeidere	Regulære ansettelses
En av produsentene kunne ikke dokumentere at de betalte merlønn ved overtid	Lønn

4.3 Forbedringstiltak som følge av produsentoppfølging

Spørsmål	Ja/nei	Beskrivelse
Har produsenter i rapporteringsåret gjennomført forbedringstiltak som følge av enten avdekkede brudd på etiske krav eller fokus på etisk handel?	Ja	Iverksatt påbud om bruk av verneutstyr. Nye arbeidskontrakter ble innført. En av produsentene jobber med utarbeidelse av egne CoC nå.
Utarbeides forbedringstiltakene i dialog mellom dere og produsent?	Ja	I samtaler ved besøk og ved dialog via mail.

Angi de vanligste forbedringstiltakene (3 eller mer) som er gjort hos produsenter i rapporteringsåret og velg tilhørende etisk krav-kategori.	Etisk krav-kategori
Iverksatt påbud om bruk av verneutstyr.	Helse og sikkerhet
Nye arbeidskontrakter ble innført.	Regulære ansettelse
Utarbeidelse av egne CoC.	Flere enn ett krav

4.4 Avslutning av kundeforhold hos produsenter

Spørsmål	Ja/nei	Beskrivelse
Har dere i rapporteringsåret avsluttet kundeforhold hos noen produsenter, eller produksjonssteder tilhørende en produsent, på grunn av manglende vilje til forbedring?	Nei	(gi detaljer)
Har dere i rapporteringsåret avsluttet noen kundeforhold på grunn av andre årsaker som har med arbeids- og miljøforhold å gjøre?	Nei	(Gi detaljer)

4.5 Oppfølging av agenter og importører - Systemer for etisk handel

Spørsmål	Ja/nei	Beskrivelse
Har dere stilt krav til agenter/importører om at de selv vedtar etiske retningslinjer som minst er like strenge og omfattende som IEHs etiske retningslinjer for innkjøp?	Ja	
Hvor stor andel av agentene/importørene (%) har etablert etiske retningslinjer for innkjøp (CoC)?		100 %
Har dere oppfordret agenter/importører som dere kjøper fra til å melde seg inn i IEH eller tilsvarende flerpartsorganisasjon?	Ja	
Hvor stor andel (%) av agentene/importørene som dere kjøper fra er medlem av IEH eller tilsvarende flerpartsorganisasjon?		0 %
Har dere stilt krav til agentene/importørene om at de systematisk følger opp sine produsenter for å oppnå forbedringer av arbeids- og miljøforhold?	Ja	

Kryss av for hvilke punkter som inngår i kravene dere setter til agentenes / importørenes system for oppfølging av sine leverandører?	☒ Intern forankring av arbeidet ☒ Etske krav stilles til produsent basert på CoC ☒ Kartlegging av leverandørkjeden ☒ Riskovurdering av leverandørkjeden ☐ Utvikling av strategi for forbedringsarbeid ☐ Konkrete forbedringstiltak ☐ Ikke spesifisert
---	--

4.6 Oppfølging av agenter og importører - Rapportering

Spørsmål	Ja/nei	Beskrivelse
Krever dere at agentene/importørene årlig rapporterer om sitt arbeid med etisk handel?	Ja	Har kun hatt en agent i 2008 og nær kontakt muntlig, rapporteringen har ikke vært årlig.
Hvor stor andel (%) av agentene/importørene rapporterer årlig om dette arbeidet?		Vi vil ikke fortsette å bruke agent
Hvor stor andel (%) av agentenes/importørenes rapporterer er offentlig tilgjengelig?		Ikke offentlig
Har dere samlet inn detaljert informasjon om rapporteringen til agentene / importørene?	Ja, delvis	(Fyll ut listen nedenfor og gi eventuelt detaljer her)
Hvor stor andel (størrelsesorden) av agentene / importørene rapporterer om:	a) Hvor i organisasjonen etisk handel-ansvaret er lagt	Alle
	b) Sine etiske retningslinjer for innkjøp	Alle
	c) Hvor produsentene er loaklisert	Alle
	d) Risikovurdering av leverandørkjeden	Alle
	e) Sine metoder for å kontrollere arbeidsforhold	Alle
	f) Oppsummering av avdekkede brudd på etiske krav	Ukjent
	g) Oppnådde forbedringer i arbeids og miljøforhold	Ukjent
	h) Mål for etisk handel arbeidet for kommende år	Ingen
	i) Resultater i forhold til målsetninger siste år	Alle
Utfyllende kommentarer:	Vi har kun hatt en agent som har levert litt keramikk, vi vil ikke benytte agenter fremover	

4.7 Oppfølging av agenter og importører - Avslutning av kundeforhold

Spørsmål	Ja/nei	Beskrivelse
Har dere i rapporteringsåret avsluttet kundeforhold hos noen agenter/importører på grunn av manglende vilje til å jobbe for forbedringer i arbeids- og miljøforhold hos deres produsenter?	Nei	(gi detaljer)

Har dere i noen tilfeller - i den hensikt å lettere kunne følge opp arbeids- og miljøforhold - avsluttet kundeforhold og opprettet direkte kontakt med produsent?	Nei	(gi detaljer)
---	-----	---------------

Prinsipp 5. Forretningspraksis som understøtter forbedringer hos leverandørene

5.1 Bruk av incentiver

Spørsmål	Ja/Nei	Beskrivelse
Tilbyr dere incentiver til produsentene for å oppfylle CoC eller gjøre forbedringer i arbeids- og miljøforhold?	Ja	Økt ledetid. forskudd på betaling ved plassering av ordre og alle produkter er betalt før de kommer til oss. Økt fokus på markedsføring av etiske produkter. Høyere pris, hvis det er konsekvensen av etisk produksjon eller en sertifisering.
Tilbyr dere incentiver til agenter/importører for å bidra til forbedringer i arbeids- og miljøforhold hos sine produsenter?	Nei	
Ca. hvor stor andel av leverandørene (produsenter, agenter/leverandører) er gjenstand for incentiver?		100 %
Kryss av for hvilke incentiver dere tilbyr?		☐ Langsiktige kontrakter ☐ Økte volumer ☒ Prispåslag ☒ Leverandørkreditt ☒ Andre incentiver
Beskriv nærmere hvis "andre incentiver".		Økt ledetid. forskudd på betaling ved plassering av ordre og alle produkter er betalt før de kommer til oss. Økt fokus på markedsføring av etiske produkter. Høyere pris, hvis det er konsekvensen av etisk produksjon eller en sertifisering.
Hvordan vurderer dere resultatene av incentivene?		Økt ledetid og forskuddsbetaling er helt nødvendig!

5.2 Innkjøpspraksis

Spørsmål	Ja/nei	Beskrivelse
Hva er gjennomsnittlig varighet av forretningsforhold med sentrale leverandører (ca.)?		Over 5 år
Er deres innkjøpspraksis tilpasset for å tilrettelegge for at produsenter oppfyller kravene i Code of Conduct?	Ja	Mer fokus på ledetid, systematisk bruk av CoC ved ny ordre, økt forskuddsbetaling bedre innkjøpspraksis generelt
Har dere tilpasset ledetid for å redusere risikoen for ekstrem overtid hos produsentene?	Ja	Vi har økt ledetid med gjennomsnittlig 20 dager det siste året.
Har dere et system på plass for å sikre at leverandører får betalt innenfor tidsfrister?	Ja	Vi betaler fra 20 til 50 % ved plassering av ordre og resten før varene blir fortollet inn til Norge.

Har dere etablert rutiner for å hindre eller redusere forekomsten av sene ordreendringer?	Ja	Vi starter hele prosessen fra produktutvikling til ordre i god tid og er flinkere med spesifiseringen av produkt, merking og logistikk
Har dere gjort andre tiltak relatert til innkjøpspraksis for å tilrettelegge for at produsenter kan oppfylle kravene i CoC?	Ja	Alle ordre har utdrag av våre punkter i CoC og må undertegnes før ordren effektueres. Vi har utformet skjemaer for merking og artwork for å redusere feil og styrke kvalitetssikringen.

5.3 Kompetanseheving hos produsenter

Spørsmål	Ja/nei	Beskrivelse
Har dere noen strategi for kompetanseheving hos produsenter?	Ja	Vi skal bidra aktivt til produktutvikling, informasjon om bærekraftig utnyttelse av råvarer, bevisstgjøring vedr. lokale lover og regelverk, bidra til å formidle gode arbeidsverktøy for implementering av etisk handel i leverandørkjeden.
Har dere i rapporteringsåret bidratt til kompetansebygging av produsenter med hensikt å forbedre arbeids- og miljøforhold?	Ja	Vi har satt fokus på hva en arbeidskontrakt bør inneholde, bruk av verneutstyr og generell bevisstgjøring gjennom selvrapporterings skjemaer og CoC.
Hva slags opplæring har disse produsentene fått? (Kryss av)		☒ Arbeidsstandarder ☒ Helse og sikkerhet ☐ Rettighetsopplæring for arbeidere ☐ Produktivitet ☒ Ledelse ☐ Annet (Spesifiser under)
Har dere i rapporteringsåret samarbeidet med lokale organisasjoner i produsentlandene med hensikt å oppnå forbedringer i arbeids og miljøforhold?	Nei	Vi ser nettopp dette som en viktig ressurs og bør skaffe oss oversikt over aktuelle organisasjoner.

5.4 Kompetanseheving hos agenter/importører

Spørsmål	Ja/nei	Beskrivelse
Har dere i rapporteringsåret bidratt til kompetanseheving i arbeid med etisk handel for agenter/importører	Ja	Har kun fått inn et lite parti keramikk fra en agent i 2008, men etiske prinsipper er stadig et tema.

5.5 Forbedringsprosjekter (frivillig punkt)

Spørsmål	Ja/nei

Ønsker dere å beskrive ett forbedringsprosjekt?

Hvis ja, legg til en nærmere beskrivelse av ett forbedringsprosjekt som har som siktemål å forbedre arbeids- og miljøforhold hos produsenter (bruk skjemaet på neste side).

Nei

Prinsipp 6. Utvelgelse av nye leverandører etter etiske kriterier

Spørsmål	Ja/Nei	Beskrivelse
Legger dere etiske krav til grunn når dere vurderer et kundeforhold til en ny leverandør?	Ja	
Hvilke metoder bruker dere for å sikre et minstenivå i forhold til arbeidsforhold, miljø og marginaliserte gruppe ved valg av nye leverandører? (Kryss av)		☒ Egenrapporterings skjema ☒ Egne besøk ☐ Leverandørkontroller ☒ Andres kontrollrapporter ☒ Bruk av sertifiserte bedrifter ☒ Deltakelse i etiske programmer ☒ Leverandørlistor til etiske bedrifter ☐ Annet (spesifiser under)
Har dere etablert et system som sikrer et minstenivå på arbeids- og miljøforhold før dere kjøper fra en ny leverandør?	Ja	Først intervjuer vi personer fra ledelsen Deretter sender vi egenrapporterings skjema Kunden må underskrive våre CoC før vi legger inn første ordre.
Beskriv kortfattet minstenivå som eventuelt skal tilfredsstilles for arbeids- og miljøforhold:		<ul style="list-style-type: none"> - Motvirke barnarbeid - Rett til arbeidskontrakt - Frivillig arbeid - Rett til fagorganisering - Rettferdig lønn - Akseptabel arbeidstid - Rett til en fridag per uke - Godt arbeidsmiljø - Ingen diskriminering - Ingen fysisk eller psykisk utnyttelse - Produsenten må tillate ekstern kontroll, og overholde krav fra lokale myndigheter.

Prinsipp 7. Kommunikasjon og rapportering om etisk handel

7.1 Rapportering om etisk handel-arbeidet

Spørsmål	Ja/Nei	Beskrivelse
Publiserer dere informasjon om deres etisk handel-engasjement på nettsidene deres?	Ja	www.ftn.no
Publiserer dere IEH-årsrapporten deres eller annen rapport om etisk handel-arbeidet på nettsidene?	Nei	Akkurat nå ligger vi ute med kun en kort presentasjon på nettet, våre ordinære nettsider er under utvikling.
Distribuerer dere rapporter som omhandler etisk handel-arbeidet til aksjonærer/medlemmer/innbyggere?	Nei	(gi detaljer)

7.2. Kommunikasjon for styrket oppslutningen om etisk handel

Spørsmål	Ja/Nei	Beskrivelse
Har dere i rapporteringsåret (ved hjelp av tiltak spesifisert under) bidratt til å styrke oppslutningen om etisk handel utenom IEH-fellesskapet?	Ja	
Har dere jobbet ovenfor norske myndigheter for å styrke oppslutningen om etisk handel?	Nei	(gi detaljer)
Har dere jobbet mot organisasjoner i deres nettverk/ paraplyorganisasjoner for å styrke oppslutningen om etisk handel?	Ja	Vi har hatt kontakt med profilmarkedet, reklamebransjen og studentbedrifter med fokus på etisk handel.
Har dere jobbet mot andre organisasjoner for å styrke oppslutningen om etisk handel?	Nei	Ikke i rapporteringsåret, men nå...
Har dere holdt foredrag om etisk handel på offentlige seminarer?	Nei	Litt stille av meg, jeg...
Har dere publisert offentlig tilgjengelig informasjon om etisk handel som kan bidra til styrket oppslutning?	Nei	(gi detaljer)
Har dere iverksatt studier, undersøkelser eller kampanjer relatert til etisk handel?	Nei	(gi detaljer)
Har dere bidratt med kompetanse/informasjon i arbeidsgrupper, møter eller seminarer for IEH-medlemmer?	Ja	I regi av IEH
Har dere på annen måte bidratt med etisk handel-kompetanse ovenfor andre IEH-medlemmer?	Nei	Tja, kanskje...
Har dere hatt samarbeid eller prosjekter med andre organisasjoner innefor etisk handel eller generelt samfunnsansvar?	Nei	(gi detaljer)

Tilbakemelding til IEH

Spørsmål	Svar
Hvilke av IEHs tjenester og verktøy ønsker dere å benytte det nærmeste året?	☐ Kurs i etisk handel - Innføring
	☐ Kurs i etisk handel - Videregående nivå
	☒ Erfaringsutveksling gjennom medlemsnettverk
	☒ Medlemssider - Retningslinjer for implementering
	☒ Medlemssider - Maler, rapporter og andre ressurser
	☒ Medlemssider - IEH-medlemmers årsrapporter og CoC
	☒ Egenrapporterings skjema for leverandører / RAID (database)
	☒ Håndbok i forbedringsarbeid for leverandører
	☒ Nettverk over lokale ressurser i produsentland
	☒ Internt seminar for ledelse/ansatte/leverandører
	☒ Internt seminar i innkjøpspraksis
	☒ Seminar for leverandører
	☐ Annet (spesifiser nedenfor)
Hva ønsker dere at IEH skal prioritere det nærmeste året?	Kursing i hvordan man best kan utføre en audit eller kontroll og forbedringsarbeid. Nettverksbygging internasjonalt.
Hvor fornøyd er dere med IEH-sekretariatets tjenester?	Dårligst Best
	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☒ 5
Ris til IEH:	Har tenkt grundig på dette, men kommer ikke på noe...
Ros til IEH:	Generelt meget fornøyd med det systematiske arbeidet som dere gjør. Håper at dere har ressurser til alle de ulike oppgavene som melder seg ved en sammensatt medlemsmasse med ulike behov. Takk til dere alle for en strålende innsats!

Kontakt:
Fair Trade Norge as
Ellen G. G. Bitustøyl
info@ftn.no
64 95 93 75